

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԱՐԱՐ ԼՈՅՏԱՐԵՐ 5 ԶԵՆՔԷ ZUSC 2.50 Ա. Դ. 1932

2. ՏԻՐԻ Ամեն անգամ պիտի ընդհանրապես օգործվի հասցիներ Տեղեկներ — Խմբագիր՝ Հ.Ա.Կ. Պ.Ա.Լ.Ա.Ն. Զինատարական ձևագրերը չեն վերադարձվում Թի 177 (754)

ՄԱՍԳՐԱԿԱՆ Ի Զ Ի Ր Ա Ր Ք Ա Յ ԾԱՂԱԿԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԷՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Նրբերի մը երկրորդ իշխանութիւնը ժամանակին կը նկատուէր իր մասովը Նոր բարբեր այդ մարդին ալ հասցուցած են իրենց աւերը...

Մամուլի ազատութիւն վայելող երկիրներ ալ բազմաթիւ են, բայց աւելի այլապէս երկրորդ կ'սպասուան հետզհետէ անճանաչելի դարձնել այդ երկիրներու մամուլը...

Կար ժամանակ որ տարբեր էր մամուլի դերը, բոլորովին հակապատկերը ներկային: Գոյութիւն ունէր և՛ զազափարի մարտնչութիւն և մարդկային խիղճ, և մամուլը կը ծառայէր խորացնելու բարոյական հասկացողութիւններ...

Ընդհանուր այս պատկերին մէկ փոքրիկ գծեր կը կազմէ նաև հայ մամուլը, անճիտութեամբ ու հալածական ժողովուրդի մը այս երկրորդ իշխանութիւնը, որ տակաւին զրկուած կը մնայ առաջին իշխանութիւնէն...

Մեր շարժապատկերները մէկուն մէկ, ակնարկելով հարանցի կերպով հայ մամուլի մասին, գտած էինք գոհացուցիչ անոր դերը մասնաւորաբար այսօրուան տղերուն մէջ մամուլի վիճակը կարող ենք մանրամասնել մեր կարծիքը՝ քանակէն բացի որակական արժեքն ալ կ'աւելու համար անոր:

Ինչ խօսք որ նաև մամուլը, սեփական հայրենիքի մէջ աւելի կենսատու հող կ'ունենայ բարգաւաճելու համար: Միացուցած անոր անհկախութիւն և պետական կենսը, և արդիւնքը կ'ըլլայ թախիք լայն հորիզոններու վրայ կը ծառայի մամուլը բոլոր խաւերու մէջ, կը դառնայ պետական ազգային, բովանդակութիւնը կ'ըլլայ շահեկան ու ճշիլ, կ'ըլլայ վերահսկուած հարազատ հայրենի սեփական ժողովուրդի պետականութեան:

Զրկուած մարդու իրաւունքը հողի տարրական յարմարութիւններէ, հայրենիքէն փչող հովերէն անգամ հեռու, յաճախ եօթը ծովի վերէն անդին, հայր մամուլ պիտի ստեղծէ, զպրոց պիտի բանայ ու իր արօրեայ ազգային ցաւերն ու պէտքը հոգայ: Ընդունինք որ հերոսական ճիգեր և հարկաւոր այս բոլորին համար, և մեր թերութիւնները մասնաւորաբար պարագային չի բունտանք լաւ տեղ մը ալ մեր յամառութեան ու տուրքութեան տակ, մեր գաղափարական մաքրութեան թէև փոքր թիւով մարդոց մօտ՝ որ գեղեցիկ յաւակնութիւնն ունի պահելու նպատակին տանող ուղիներու իտակական անբծութիւնը:

Գրեթէ բոլոր գաղութներու մէջ գոյութիւն ունի հայ մամուլը, տեղ տեղ անոր թիւը կը հասնի տասնեակներու, իսկ ամբողջ գաղութաբար իր մէջ հարիւրէ աւելի օրաթերթեր և պարբերաթերթեր կը հաշուէ: Նկատու ունենալով մեր ցրուած վիճակը, զրական երևոյթ մը պէտք է նկատու այս յարաճուն թիւը: Գրեթէ որ թերթեր կան որքան չունին ոչ գաղափարական մաքրութիւն, ոչ ազգային դիմագիծ և ոչ ալ օգտակար ըլլալու մտահոգութիւն: Աւելին, չունին մաքուր ու արժանի հայրենի մը, ինչ խօսք այլևս անոնց բովանդակութեան մասին: Այնուամենայնիւ, նկատու ունենալով մեր ցրուած վիճակը, հայութիւնը շրջապատող այլապէս պայմանները և անհրաժեշտութիւնը հայ մը աւելի կ'ապուլու հայ գրիկն ու խօսքերն, մենք մեր գտնենք օգտակար քանակի այս անուամբ, հոգ չէ թէ յաճախ գուրկ որակէ և ներքին արժեքէ:

Սխալ կ'հասկնանք սակայն, մեր խօսքը չի վերաբերի մամուլի գրի մասին՝ որ ազգային զաւաճանութիւնը իրեն գործի սպասարէզ է դարձուցած: Այդպիսիներու խուճիկն ու ծովը իրենց, միայն թէ հանգիստ ձգեն այս ժողովուրդը:

Կիճը.— Դէպի ձախ, դէպի ձախ, միշտ բարձրանալով: Մեքը.— Ո՛ր գնաց խնեթը, չի տեսնուիր ալ: Զինուորը.— Ժայռերէն վեր մայր ցնցու: Միջասարդը.— Գառաղութիւնը անոր աչքերուն մէջ խորոյնի պէս կը բացուի: Գիւղացի.— Այն օրէն ի վեր որ թնամիները սպաննեցին իր երկու գաւաակները, մտակ վագրի մը նման կատաղի ու վառագուր դարձած է: Աւագան.— Ինչու սպաննեցին իր գաւակները: Գիւղացի.— Որովհետև մերժած էին հարկ վճարել թնամի իշխանութիւնը: Աւագան.— Միշտ նոյն պատմութիւնը: Միջասարդը.— Հայու արիւնտ պատմութիւն: Սկիպիկը.— Բայց ո՞վ կ'առաջնորդէ մեզ: Գիւղացի.— Խնեթը, խնեթը, ա՛յ ես կը տեսնեմ իր սառուրը Ժայռերէն վեր: (Նոյն պահուն վերէն փրցուած քառերու զէջ մը կը թափի վար): Կիճը (միտնեցնէ աւելի առաջացած վերէն).— Բարձրացէ՛ք, բարձրացէ՛ք. մօտ է անձաւը. ես կը լսեմ շունչերու կաղնածիւնը: (Բարձունքէն գայլերու ոտնոցներ կը լսուին, ու Ժայռերէն գէժ բուրբ իրենց թեւերը կը բռնեն, վարք ամբարձր կը կը շարունակէ աղակով ու գոռով):

Վամուրը.— Երբ արքային սօս հանինք ո՞վ պիտի խորտակէ անոր շրջ թանկը: Միջասարդը.— Դարբին Արդարը մեր հետ է, ան յատկապէս այդ նպատակին համար ընկերացած է մեզի: (Կանչէ). վարպէ՛ Արդար, վարպէ՛ Արդար, յոտով անցիր: Սկիպիկը.— Կը խորհի՞ք թէ մեր ձեռքը չի շարժուած իր շարունակէն: Կամուրը.— Անկողմ: Սկիպիկը.— Բայց ան որ իր շրջաններ չի կրնար գտնել ինչպէս պիտի խորտակէ իր ժողովուրդին շրջանները: Միջասարդը.— Հարցիր շրջանները քակելու վրայ չէ, ալ իրենց շրջանը, թակարդին մէջ բռնուած արիւնք կրնայ պէտքը զգալ աննշան անէտի մը օգնութեան: Սկիպիկը.— Ուրիշ մեր դերը աննշանները դերը պիտի ըլլայ: Բայց մի՞ ժողովուրդը որ ազատութեամբ տիրելը այլևս չի մտնար իսկ ինչ պիտի ընէ Արքայ անոնց հակահերոս: Կամուրը.— Զօկաներ հայոց աշխարհը շատ ունի: Կը բաւ անոնց իմաստուն և յանդուրժող ստացողը մը քանի փրկութեան գործը ղեկավարելու համար: Սկիպիկը.— Հէնց այդ հակահերոս պէտք է ձեռն նոր առաջնորդները: Մեքը.— Երբ կ'ապրի Արտաւազը, երբ Մաթիթ բարձունքներուն վրայ կ'աւանտան է առ, ինչ կարիք կ'այ նոր առաջնորդներու մասին մտածելու: Սկիպիկը.— Վարպէ՛ք է մտած Արտաւազը, տէր հայր, ու մենք, ամենքս ալ ի գուր կը հետևինք խնեթը կ'ընէ մը քայլերուն: Մեքը.— Բայց վար խոնտած ամբարձր իր արքան կ'ուզէ, ան կը հաւատայ անոր կենդանութեան: Սկիպիկը.— Այո՛, ան կ'ը հաւատայ, կ'ը կը գործէ իր մարտը սպին վրայ, արարչիցիւն համար իր թագաւորին շրջանները: Եւ սակաւ դուք հաւատաք կը կոչէք: Միջասարդը.— Բայց հոս է վարպէտ Արդարը, ան այլևս չի գործեր իր մարտը ի խնդիր շրջաններու արարչու: Սկիպիկը.— Վարպէտ Արդարը, Բայց քանի՞ քանի վարպէտ Արդարներ գնա կը մնան մեր շարքերէն գուր, իրենց մըճահարուած մեր սարկութիւնը շրջանները զօրացնելու յիմար ճիգին մէջ:

ՀԱՅՈՒՑ ԱԶԳ... Հայոց ազգ, մեր ջանին մեռնիք, հայոց աշխարհ, էն ո՞ր կաթը ձեռքերը, որ դուք էս հողին ունեցաք, էս սիրտը մեր միջուկը պահեցիք... էն ինչ քաղցած սիրտ պէտք է ըլլի, որ մեզ չըսիր, մեր փառքը չի գովի, Դուք իրար պահեցէք, մեր հողն ու ազգը պաշտեցէք: Ա՛յ հայ ազգ, բայց այդ սամբին է, ակնաջմա ձեռքի՛ մեր ձայնին, զուրաբան շրջաք որ էս մուրազս հետս գերեզման տանիմ ևս...: Ն. ԱՐԱՎԱՆ

ՅԵՂԻ ՀՈԳԻՆ Մեր հայր և մայր մարտը ի վեր անհարապի աշակերտ ենք և դարձանք անհարապի թանուր ինքն ենք կրուած մեր մէջ, որպէս ամենաբարյալ պարզ զգեստներով ամառ թաղանթաւ: Մեր հին, հեթանոս սամարների անարկները նոյնքան նուիրական խորհուրդ են ձեռնուած, որքան որ կը զրիտունէական եկեղեցի, վանդի երկուքի մէջ էլ ցեղի հողին կայ, նրա բարոյական կերպարանքը, հայրերի թողած ժառանգութիւնը: Յիճիք թեթևամտութիւն խաղալ սպառնալէքներ, լեզուի, հաւատարմութեան, արուեստի և այլ կարևոր բնութեաններին հետ: Բոլոր տեսակի բունութիւնները, որոնք մի ազգի ներուճն յատկութիւններն ու կարողութիւններն են ճշմունք խաղալու ու խեղափոխելու, պատմութեան անէճք են: Այն մի բունութիւն, որ մի ազգի հոգևոր կենսութիւնը և մեկնուած իր նշանակութեամբ թեթևութիւնը է ոչ միայն մի երկրի մի ցեղի, այլ համայն մարդկութեան: Զարուբիք է խորհիլ, որ պատմութիւն ասուածք այս կարգի յանգանքներին մի խորը շարուն է: Ա.Ա.ԱՐԱՎԱՆ

ՊԱՊԻԿ ԹՈՒՆԻԿԻՆ Ամբողջ գործութեամբ այնպիսի հողը ձեռքէ չանելու ոչ միայն հողը չի պէտք է, որ հող կուտայ զգ, երբ այնպիսի վրայ կ'ապրի, այլ անոր համար Աստուծոյ շնորհը պէտք է, որ երբ մենք նրա գերեզմանի համար աշխարհ կ'անուրձնու հող պէտք է: Գիտենք դու, մարդիկ գերեզմանի հողի վրայ ալ կը կրուուին: Երբ անոր, որ կը մենին և թաղուելու մեզ յունի, զի գերեզմանի հողն ևս մարդու համար մի սեպական իրաւունք է: Ասել կ'ուզենք, թոյնիկ, մարդիկ նրան ծնած օրէն հողով կ'ապրի և երբ մենին, դարձեալ հող պէտք է որ անոր ամառ թաղուի: Կիճը (բարձրերէն).— Տեսութիւն, տեսութիւն, ազատութեամբ է Արքային, չուտ հասէք, չուտ հասէք: Դարբին Արդար.— Զարմանալի՛ բան ո՞վ խորտակեց Արքային կաշկանդող շրջանները: Կամուրը.— Արքայազուր քան մը կայ այս տեղ: Զինուորը.— Հրաշալի՛ է սակաւ: Միջասարդը.— Անպարտեք, անպարտեք: Զայմը (եռակէ).— Արտաւազը կ'ապրի, հայոց Արքայն: Կիճը (աւոզ).— Անպարտեք հրաշալիք, հրաշալիք, Արտաւազը կ'անգնած է վերք, ու չուն մը իր օտեքներն ներքին: (Գառաղութիւնը, Գիւղացի, Երիտասարդը կ'անպարտեք գէպի վեր, եռակէ բառը մտնելով խոստովանուած ու հետաքրքիր): Կիճը.— Ան հոն, Ժայռին անստանի կատարին վրայ կ'անգնած է ան, հայոց արքայն: Ես զայն կը տեսնեմ իմ աչքերովս որոնք վառած են մտնելին, կատարի աչքերուն պէտք է մտնելին, Մեկ ֆանիքը.— Ո՛ր այդ, ո՞ր կողմէ, մենք ոչինչ չենք տեսներ: Կիճը.— Կարգաւորներուն ուղղութեամբ, մախ կողմէ, դիտեցէ՛ք, գիտեցէ՛ք: (Նոյն պահուն Ժայռին գագաթին): Զայմը.— Հրաշալիք, ինչք է, ինչք է, Արտաւազը: Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր հայոց լեռներուն անզուգական կայանաւոր: Կիճը.— Ինչի՛ր ու առաջնորդէ մեզ, փրկէ մեր հայրենիքը: ԿԱՐԱՆ ԳՐԱՏԱԾԻ

Մասնաց սար՝ Մասնաց սար, Այս վերջուտ գարունն իմ գլխին կ'ա՛յնի, իմ արիւնք ճերմակ, զու գագաթի ճերմակ, ես չեմ տեսնիր այսպիսի սեռ վառուր: Ո՛հ, չեմ կարող ժողովուրդը զուր, յաւիտենից արձան, դուն զուր քանակից: Երբ քու գործը վիճակը այսպէս դառնագոյն կը տեսնես, և ինչպէ՛ս կը ժողովես կ'ամ ինչի՛ր գուն ալ, ինչպէ՛ս կ'որոշես՝ այս ազգին հետ, կամ պահելու ասոնք ալ, քանի որ կ'ողջութեամբ դուն երկրիցին ցոցին ու ամպերուն հետ: Այո՛, զու որդիներովդ զեռ կը բերու կըրի: Անոնք դու Հայ են, և քանի որ հայ են, կանգն ունին, կ'ապրին: Աստուծոյ մեզ ազգ մը կը ձգէ, կը սասնէ, բայց իսպառ չի կործանիր, զայն կը մերկացնէ, հայրենիքն ալ կը հանէ, կը ցրուէ իր արարչին, բայց քանի որ այն ազգը իր անունը, իր լեզուն և կրօնը կը պահուի ու չի փոխեր, այն ազգը չի կորուր: Կամուրը.— Բու հրաժանից պատճառ կամ տարներու ստեղծ մը թեզ կ'սպասէ: Միջասարդը.— Մենք զեզի պէտք ենք ինքն առաջնորդ մը կ'ուզենք, այդ դուն ես, Սեզը Արտաւազը, ինչպէս առաջնորդէ մեզ: Աւելիսը (յուզում).— Կեցցէ՛ Արտաւազը, մա՛յ թնամի: Սկիպիկը.— Բայց ո՞ր է խնեթը: Զայմը.— Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր ստեղծողին ենք կարօտ: (Նոյն պահուն ստուերը կը յոտնաշառայ արագաբայ ու մականը օդին մէջ շարժելով կ'աղաղակէ): — Ես եսայ Արտաւազը՝ մեռած է արքան այս արձաններուն, չէ՛ք հաւատար խօսքերուն, տես մէկը իր շուրթերէն, — (Կը նետէ ամբարձր տափու սպաննուած էջ պայլ մը, նոյն հետայն ամպերու ստուերէն բարձրացող լուսնի լոյսով բազմութիւնը կը տեսնէ սպաննած զագաթը, իսկ խնեթը անհղաղտ մնալով մը): — Այժմ ես եմ մեր Արտաւազը, ես պիտի առաջնորդեմ մեզ արիւնտ յաղթանակներու և կարմիր վրէժին, հետեւեցէ՛ք ինձ... Կամուրը.— Կը հետևինք ան, առաջնորդէ մեզ... Միջասարդը.— Այո՛, յանուն կարմիր վրէժին առաջնորդէ մեզ... Զայմը (զրգոտած).— Յանուն կարմիր վրէժին, կարմիր վրէժին... (Կեցցէ՛)

Կիճը (բարձրերէն).— Տեսութիւն, տեսութիւն, ազատութեամբ է Արքային, չուտ հասէք, չուտ հասէք: Դարբին Արդար.— Զարմանալի՛ բան ո՞վ խորտակեց Արքային կաշկանդող շրջանները: Կամուրը.— Արքայազուր քան մը կայ այս տեղ: Զինուորը.— Հրաշալի՛ է սակաւ: Միջասարդը.— Անպարտեք, անպարտեք: Զայմը (եռակէ).— Արտաւազը կ'ապրի, հայոց Արքայն: Կիճը (աւոզ).— Անպարտեք հրաշալիք, հրաշալիք, Արտաւազը կ'անգնած է վերք, ու չուն մը իր օտեքներն ներքին: (Գառաղութիւնը, Գիւղացի, Երիտասարդը կ'անպարտեք գէպի վեր, եռակէ բառը մտնելով խոստովանուած ու հետաքրքիր): Կիճը.— Ան հոն, Ժայռին անստանի կատարին վրայ կ'անգնած է ան, հայոց արքայն: Ես զայն կը տեսնեմ իմ աչքերովս որոնք վառած են մտնելին, կատարի աչքերուն պէտք է մտնելին, Մեկ ֆանիքը.— Ո՛ր այդ, ո՞ր կողմէ, մենք ոչինչ չենք տեսներ: Կիճը.— Կարգաւորներուն ուղղութեամբ, մախ կողմէ, դիտեցէ՛ք, գիտեցէ՛ք: (Նոյն պահուն Ժայռին գագաթին): Զայմը.— Հրաշալիք, ինչք է, ինչք է, Արտաւազը: Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր հայոց լեռներուն անզուգական կայանաւոր: Կիճը.— Ինչի՛ր ու առաջնորդէ մեզ, փրկէ մեր հայրենիքը: ԿԱՐԱՆ ԳՐԱՏԱԾԻ

Կիճը (բարձրերէն).— Տեսութիւն, տեսութիւն, ազատութեամբ է Արքային, չուտ հասէք, չուտ հասէք: Դարբին Արդար.— Զարմանալի՛ բան ո՞վ խորտակեց Արքային կաշկանդող շրջանները: Կամուրը.— Արքայազուր քան մը կայ այս տեղ: Զինուորը.— Հրաշալի՛ է սակաւ: Միջասարդը.— Անպարտեք, անպարտեք: Զայմը (եռակէ).— Արտաւազը կ'ապրի, հայոց Արքայն: Կիճը (աւոզ).— Անպարտեք հրաշալիք, հրաշալիք, Արտաւազը կ'անգնած է վերք, ու չուն մը իր օտեքներն ներքին: (Գառաղութիւնը, Գիւղացի, Երիտասարդը կ'անպարտեք գէպի վեր, եռակէ բառը մտնելով խոստովանուած ու հետաքրքիր): Կիճը.— Ան հոն, Ժայռին անստանի կատարին վրայ կ'անգնած է ան, հայոց արքայն: Ես զայն կը տեսնեմ իմ աչքերովս որոնք վառած են մտնելին, կատարի աչքերուն պէտք է մտնելին, Մեկ ֆանիքը.— Ո՛ր այդ, ո՞ր կողմէ, մենք ոչինչ չենք տեսներ: Կիճը.— Կարգաւորներուն ուղղութեամբ, մախ կողմէ, դիտեցէ՛ք, գիտեցէ՛ք: (Նոյն պահուն Ժայռին գագաթին): Զայմը.— Հրաշալիք, ինչք է, ինչք է, Արտաւազը: Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր հայոց լեռներուն անզուգական կայանաւոր: Կիճը.— Ինչի՛ր ու առաջնորդէ մեզ, փրկէ մեր հայրենիքը: ԿԱՐԱՆ ԳՐԱՏԱԾԻ

Կիճը (բարձրերէն).— Տեսութիւն, տեսութիւն, ազատութեամբ է Արքային, չուտ հասէք, չուտ հասէք: Դարբին Արդար.— Զարմանալի՛ բան ո՞վ խորտակեց Արքային կաշկանդող շրջանները: Կամուրը.— Արքայազուր քան մը կայ այս տեղ: Զինուորը.— Հրաշալի՛ է սակաւ: Միջասարդը.— Անպարտեք, անպարտեք: Զայմը (եռակէ).— Արտաւազը կ'ապրի, հայոց Արքայն: Կիճը (աւոզ).— Անպարտեք հրաշալիք, հրաշալիք, Արտաւազը կ'անգնած է վերք, ու չուն մը իր օտեքներն ներքին: (Գառաղութիւնը, Գիւղացի, Երիտասարդը կ'անպարտեք գէպի վեր, եռակէ բառը մտնելով խոստովանուած ու հետաքրքիր): Կիճը.— Ան հոն, Ժայռին անստանի կատարին վրայ կ'անգնած է ան, հայոց արքայն: Ես զայն կը տեսնեմ իմ աչքերովս որոնք վառած են մտնելին, կատարի աչքերուն պէտք է մտնելին, Մեկ ֆանիքը.— Ո՛ր այդ, ո՞ր կողմէ, մենք ոչինչ չենք տեսներ: Կիճը.— Կարգաւորներուն ուղղութեամբ, մախ կողմէ, դիտեցէ՛ք, գիտեցէ՛ք: (Նոյն պահուն Ժայռին գագաթին): Զայմը.— Հրաշալիք, ինչք է, ինչք է, Արտաւազը: Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր հայոց լեռներուն անզուգական կայանաւոր: Կիճը.— Ինչի՛ր ու առաջնորդէ մեզ, փրկէ մեր հայրենիքը: ԿԱՐԱՆ ԳՐԱՏԱԾԻ

Կիճը (բարձրերէն).— Տեսութիւն, տեսութիւն, ազատութեամբ է Արքային, չուտ հասէք, չուտ հասէք: Դարբին Արդար.— Զարմանալի՛ բան ո՞վ խորտակեց Արքային կաշկանդող շրջանները: Կամուրը.— Արքայազուր քան մը կայ այս տեղ: Զինուորը.— Հրաշալի՛ է սակաւ: Միջասարդը.— Անպարտեք, անպարտեք: Զայմը (եռակէ).— Արտաւազը կ'ապրի, հայոց Արքայն: Կիճը (աւոզ).— Անպարտեք հրաշալիք, հրաշալիք, Արտաւազը կ'անգնած է վերք, ու չուն մը իր օտեքներն ներքին: (Գառաղութիւնը, Գիւղացի, Երիտասարդը կ'անպարտեք գէպի վեր, եռակէ բառը մտնելով խոստովանուած ու հետաքրքիր): Կիճը.— Ան հոն, Ժայռին անստանի կատարին վրայ կ'անգնած է ան, հայոց արքայն: Ես զայն կը տեսնեմ իմ աչքերովս որոնք վառած են մտնելին, կատարի աչքերուն պէտք է մտնելին, Մեկ ֆանիքը.— Ո՛ր այդ, ո՞ր կողմէ, մենք ոչինչ չենք տեսներ: Կիճը.— Կարգաւորներուն ուղղութեամբ, մախ կողմէ, դիտեցէ՛ք, գիտեցէ՛ք: (Նոյն պահուն Ժայռին գագաթին): Զայմը.— Հրաշալիք, ինչք է, ինչք է, Արտաւազը: Ինչի՛ր Արքայն, ինչի՛ր հայոց լեռներուն անզուգական կայանաւոր: Կիճը.— Ինչի՛ր ու առաջնորդէ մեզ, փրկէ մեր հայրենիքը: ԿԱՐԱՆ ԳՐԱՏԱԾԻ

Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՄԵՂՈՒՆ ԿԸ ԽԱՅԹԷ

Բառերու Մահմանումներ

Պատմութիւն.— Երբ որ նայիլ, ուսկնդ անանիլ:

Աղբիկ.— Առանց հասցի կ'ընուած նամակ մը, որուն տէր ըլլալ ուզողը հասցեն իր անուանը կը գրէ:

Մեղութիւն.— Մահուան հետ ձերկվելը ընդ մը:

Փառք.— Այնպիսի բան մը որուն արժանիքը կ'աւելնայ երբ զինքն ունեցող անձը յայտնի չընէ:

Ազատութիւն.— Հնդուկ մը որ եթէ ժամանկ մէջ դրուած չըլլայ կը թափու կը կորսուի:

Աճմանս.— Այն որ իր ուսովիք հակոթիք եփեցն համար կրակի կուտայ գրագիրն ունը:

Ի՞նչ արքերութիւն կայ Ոսկիքն եւ իրաւունքն միջեւ.— Առաջինը զինքը չունեցողին կրնայ արք. Ի՞նչ իսկ երկրորդը զինք ունեցողին միայն արուելու է:

Հիւանդին եւ բժիշկին միջեւ.— Առանցք հիւանդին համար բժիշկը կը փնտրուէր, որ հիւանդը չմեռնի, հիւստի քը միջկի համար հիւանդը փնտրուել է, որ բժիշկինն սպրին:

Գինովութեան եւ խնդրութեան միջեւ.— Առաջինն ամսամայ խնդրութիւն մըն է. երկրորդը՝ մշտնջենական զինուորութիւն մը: Երկուքն ալ զգուշանալու է որովհետեւ ամբարտաժանը մի միայն ժամանակի մէջ է:

Ասանց եւ կանանց միջեւ.— Առաջինները կը նային՝ ստանց տեսնելու, մինչ զի քանիքն կը տեսնեն՝ առանց նայելու:

Անկապ կարծիքներ Եթէ մարդոց փոքրիկ մասը միասնական է իմաստով թեւս մասին, աճեցն էր այնքան խնդրանք խնդրանք մասին:

Ապրանքներ.— Լեզու (կը գտնուի մարդոց բերնին մէջ), վարդ (կը գտնուի աղկանց տառերուն վրայ), Այս երկուսն ապրանքներ զիրենք վաճառողները կը ծախեն, ոչ թէ կը ծախուին զիրենք վաճառողներէն:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Ո՛հ, Մասիս, թէ ինչնքն քու որդիքը, թէ ցրտին քու որդիքը, թէ ըստորկանն քու որդիքը, եւ կը սնունդի Գուն անտառն եւ Ըն՝ անտառն սապատէր, պինդ թո՛ղ պահեն իրենց լեզուն, պինդ իրենց անունը պինդ, իրենց կրօնքը:

ԳԱՐԵՂԻՆ Վ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԱՆՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵՎԵՂԵՑԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Գրեց՝ Սիւնի-Բ

Պատմութեան մէջ աճին երեւոյթն է, և այս ղէպով անգը երեւան գալը, մի անգամ է ինչու, և երբ նա մեծնուած վերջնուած, չքանում է. ապա նրա կրկնութիւնը այնեւ սեղի չէ ունենում յաւիտեական ժամանակներու մէջ: Այլ— ապա սալարտը պիտի ներկայանայ մի քանի ազգերու ծնունդին, մահուան և, արուժեան խաղի թափարտին: Բայց այդպիսի մի երեւոյթն անկուսին արձանագրուած չէ մարդկային ցեղի պատմութեան մէջ:

Անշուշտ որ քաղաքական մոճնաբար ազգի մը կազմաւորման պատմական պրոցեսին մէջ խոշոր դեր խաղացող ազգային բնիքն է. զի ազգային սանդղազարմութեան մեծ ծագումն փաստերից մէկն էլ ազգի պատմական — հասարակական կեանքի կազմակերպութիւնն է, որի ծանրութեան կեղծութիւնը քաղաքականութիւնն է, զոր պատմական շինարարութեան արեւտն իսկ է, անանց որի ամենամեծարից ժողովուրդն իսկ չէ կարող իր ազգային սանդղազարմոյթը յորի և անկախ չնայ կերպով արտայայտել, յուսկ ուրեմն և իր ամենակատարեալ պատկերը գտնել:

Սակայն և այդ պարագան չի կարող ազգի որոշիչ միակ կամ կիսաուարացուն յասակաւոր, փաստը համարուել: Այդպիսի հասկացողութեանը ազգ որոշիչութեան մասին անխափանի են հակասութիւնները, որից խուսափել

Գ Ե Ր Ի Ն Ե Ր Ը

Իմաստուն մը, ինչպէս անձնօր օր քար. ձուլքէ մը՝ Իր քարէր ղէպի Աստուծուն: Իր ճարտարութեան ընթացքին, խորհրդաւոր արշալոյսը կը ծիրանազարդէր երկնքին ճերմակ պարթէզը:

Արտաքր կը հեռանէր իմաստունին, անանց հասկնալու թէ՛ ո՞ր աստուածներն էին որ իրեն ընկերացած՝ կը փոխէին անոր հեռանքուն հրաշալի շուշաններ եւ ձիթնիթի տերեւներ:

Ժողովուրդը միացած իրեն, աստուածային մեղք կը խմբար արտաբերէր: Այդ մեղքը չինուած էր երկնաբայրոյթի ու կենսապայքէ բարասաններով. խուսկի բուրմունքին հանգումն միթիք:

Գինովութեան համար անոր բերնէն թափուող բառերով, մշակները արտաբերուած ձայները կը ձգէին:

Իսկ ինքը հանգարու, յամբ խորտարգանքներու քանակները կը յորդորէին անոր պեճը լեզուն: Այլ իր ունկնդրները, ալիս կ'արհաւիրէին կարծաւ կանաչի ու խաղաղակերպութեան ու վաղաքցիկ պատարճները:

Ու անոնք կը փակէին իրենց նոր մարտուած ալքերը խաղող լուսաշողին ու հոգիին կը բանար իրենց երազներու եւ վսեմ խորհուրդներու շքեղութեանը միայն:

II Աստուծանի թագաւորը յոգնած զիւրեք ցանցերու մէջ ամենալուր ատուծները, զգուած՝ նեւերու կարկուտին անկարեւորութեանը տարբերութիւնն էր նոյնանց զգայով կ'ինքու բուրմունքն: Եւ ու թարմ միտքերու վաղեմն, բերիլ տուաւ այս խորհուրդը: Եւ անոնք իր շքեղութեամբ կ'արտաբերէին իրենց անհատական թագաւորը, զո՞ւ որ հրաշալի յայտնութիւնները կ'ազդեցնէին, զո՞ւ որ խաղաղութեան, երջանկութեան, անսխիւտները կը պարզեցնէր, զո՞ւ որ այլ աշխարհի մէջ կը թագաւորէր, զո՞ւ որ անձն կը բանում սիրտերն, զո՞ւ որ անձն կը բանում սիրտերն, զո՞ւ որ անձն կը բանում սիրտերն, զո՞ւ որ անձն կը բանում սիրտերն:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ստրուկ համարուած ըլլայ, բայց ազնի է և կենդանի է: յուսուէր է, անոր սիրտը հայրենիքը չի մոռնար, անոր հոգին Աստուծոյ կը պաղտախ իր պահպանութեան համար, և հայրենի ու ազգային յիշատակներ կ'եռանան անոր քրտինքները, կը վտանջ աւարտ խորհուրդը, կը յարուցանեն անոր հոգին:

Սէրը բարոյականի մէջ կը փրկուէր, չորսորթութիւնն ալ անբարոյութեան մէջ: Սակայն երբ անբարոյութեանը բարոյական եւ բարոյականներ անբարոյութեանը քաղցուի եւ ստանք ի մի ձուլուին, կը ծնի բարեխառն անարութիւն մը... Թ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Էրբ Գոյութիւնը և կանանք ոչ թագաւորին թագին ճանաչուաւ որոնքներուն մէջ է, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ գոն և հուճկու զորպետներին մէջ, ոչ նախարարին մեծութեան, ոչ գանձերուն ճոխութեան ոչ հոգանքներու բազմութեան, ոչ պողովուստին երկարութիւն, ոչ սուրին նիգակին, ոչ կերպարան, բեհեղին, ոչ ճարտասանի լեզուին մէջ: Այլ այդ որոնքներ ամբարտաճարներէն թագովուրդն է միայն, քանի կապրի ժողովուրդն էր իր սեփական ազգային կեանքով, կ'ապրի ազգային լեզուով, կ'ապրի իր հայրենիքին մէջ պաշտած և իր նախնիներուն պաշտած ճշմարիտ կրօնով, այն ժողովուրդը՝ թէ և յետին զեղծու մնացած ըլլայ, սակաւաւոր և յետին աղքատ, յետին ս

